

# SID



سرویس های ویژه



سرویس ترجمه تخصصی



کارگاه های آموزشی



بلاگ مرکز اطلاعات علمی



عضویت در خبرنامه



فیلم های آموزشی

## کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی



PROPOSAL

پروپوزال

مركز آموزش پروپوزال نویسی و پایان نامه نویسی

کارگاه آنلاین پروپوزال نویسی و پایان نامه نویسی



مركز آموزش روش تحقیق و مقاله نویسی علوم انسانی

کارگاه آنلاین روش تحقیق و مقاله نویسی علوم انسانی



مركز آموزش آشنایی با پایگاه های اطلاعات علمی بین المللی و ترکیه های جستجو

کارگاه آنلاین آشنایی با پایگاه های اطلاعات علمی بین المللی و ترکیه های جستجو

## بررسی و تحلیل خلاقیت و نوآوری در گردشگری و تاثیر آن بر توسعه اقتصادی استان کردستان

گلاویز وزیری تبار، شلیر فیضی<sup>۱</sup>

### چکیده

امروزه صنعت توریسم نقش بسیار مهمی در توسعه اقتصادی ایفا می کند و جاذبه های توریستی می تواند از پایدارترین منابع سرمایه ای در جهت کسب درآمد ارزی به حساب می آید. اقتصاد دانان معتقدند که گردشگری یکی از اید بخش ترین صنایعی است که جهان سوم می تواند از قابلیت های آن برای جانشینی دیگر صنایع و توسعه استفاده کند. امروزه تلاش شهرها و مقاصد گردشگری برای متمایز شدن از سایر مقاصد و به چشم آمدن در نقشه های جهانی گردشگری، به دلیل اتخاذ استراتژی های دیکته شده و همسان ناخواسته به نتایج معکوس منتهی شده است. هدف از پژوهش حاضر بررسی و تحلیل خلاقیت و نوآوری در گردشگری و تاثیر آن بر توسعه اقتصادی استان کردستان می باشد. تحقیق از نوع توصیفی-تحلیلی است. داده های کمی از طریق پرسشنامه بدست آمده است. نتایج حاصل از تحلیل رگرسیونی داده نشان می دهد که از میان ۸ متغیر مستقل موجود در مدل رگرسیون، متغیر امکانات فراغتی با ضریب بتای ۰/۶۸۴ به بهترین وجه تغییرات متغیر وابسته را تبیین می کند. و پس از آن متغیرهای صنایع دستی با بتای ۰/۵۶۵ در مرتبه دوم و سپس متغیر مراکز اقامتی با ضریب استاندارد شده بتای ۰/۵۱۴ به عنوان سومین متغیر تاثیر گذار و پس از آن هنر و علم مربوط به غذا با بتای ۰/۴۰۵ و سوغات ۰/۲۶۳ در اولویت های بعدی قرار گرفته اند. امکانات فراغتی به تنهایی بیش از ۳۰ درصد واریانس متغیرهای مستقل را تبیین می کند.

**واژگان کلیدی:** خلاقیت، نوآوری، گردشگری و توسعه اقتصادی.

### مقدمه

گردشگری یک مفهوم گسترده و دارای خصلت بین رشته ای بوده و می توان آن را از زوایا و چشم اندازهای مختلف (جغرافیایی، اجتماعی و اقتصادی) مورد بررسی قرار داد. امروزه نقش و اهمیت گردشگری در تسریع رشد و توسعه اقتصادی جوامع به خوبی بر همگان آشکار شده است. برنامه ریزی و مدیریت کارآمد این صنعت می تواند زمینه ساز توسعه در مکان هایی گردد که دارای توانایی های بالقوه در جذب گردشگری می باشند. در کشورهای در حال توسعه، علیرغم اشتباهات گذشته و اجرای سیاست های نادرست در صنعت گردشگری که منجر به هزینه های اجتماعی و محیطی

<sup>۱</sup> نویسنده مسئول: (zand117@yahoo.com).

## مجموعه آثار و مقالات برگزیده دهمین کنگره پیشکامان پیشرفت

هنگفتی گردیده، به توسعه و رونق آن توجه زیادی می شود (رضوانی، ۱۳۸۲). بر اساس آمارهای موجود، صنعت گردشگری امروزه به عنوان دومین منبع درآمد بیش از ۴۹ کشور در حال توسعه به حساب می آید و راهبردی برای افزایش درآمد و فقر زایی این کشورها است (سقای، ۱۳۸۵).

گردشگری خلاق سفری هدایت شده به سمت یک تجربه اصیل و تعاملی، همراه با یادگیری مشارکتی است و امکان برقراری ارتباط با مردم محلی که ایجاد کننده ی آن فرهنگ زندگی هستند را فراهم می نماید (یونسکو، ۲۰۰۶). گردشگری خلاق شکلی پایدارتر از گردشگری است که به بازدید کننده این امکان را می دهد تا توانایی های بالقوه خلاق خود را از طریق مشارکت در دوره ها و آموختن تجاربی که مختص مقصد گردشگری مورد بازدید می باشد، رشد دهد (ریچارد و ریموند، ۲۰۰۰).

با توجه به وابستگی شدید ایران به درآمدهای حاصل از نفت، پایان پذیر بودن این منبع و نوسان های قیمتی شدید آن در چند سال گذشته، لزوم تغییر در برنامه در جهت استفاده و به کارگیری منابع جایگزین به منظور رهایی از اقتصاد تک محصولی، بیش از پیش در کشور احساس می شود. در این راستا با توجه به تبدیل شدن صنعت گردشگری به یکی از صنایع برتر دنیا و توانایی بالقوه کشور در این زمینه که از لحاظ جاذبه های تاریخی در رتبه ۱۰ و از لحاظ جاذبه های فرهنگی و طبیعی در بین ۵ کشور برتر دنیا قرار گرفته است (نعمتی، ۱۳۸۴). همچنین از نظر تنوع صنایع دستی ایران جزء ۳ کشور برتر دنیا به حساب می آید (زنگی آبادی و دیگران، ۱۳۸۵). بر این اساس می توان از گردشگری به عنوان یکی از بهترین گزینه های ممکن برای جایگزینی درآمدهای حاصل از نفت، کاهش وابستگی شدید به اقتصاد تک محصولی و حرکت به سمت توسعه مطلوب، نام برد. اما نکته ای که در این راستا باید همیشه مد نظر قرار گیرد، شناخت دقیق و علمی قابلیت و تنگناهای هر منطقه از کشور است که به واسطه آن بتوان با اتخاذ برنامه ریزی منسجم و مدیریت کارآمد به هدف مورد نظر نائل شد (موحد و کهزادی، ۱۳۸۹).

استان کردستان به لحاظ تاریخ و قدمت طولانی و جغرافیای خاص خود از مکان های تاریخی و طبیعی با ارزشی برخوردار است که در مناطق مختلف استان پراکنده شده اند. این استان دارای پتانسیل های بالقوه برای توسعه ی گردشگری می باشد و توسعه ی گردشگری راهی به سوی توسعه ی استان از لحاظ اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی است. متأسفانه در این راستا اقدامات لازم برای توسعه ی گردشگری در این استان زیبا و سرشار از جاذبه های طبیعی و فرهنگی انجام نشده است و توجه مسئولین را برای توسعه ی هرچه بیشتر این صنعت می طلبد.

## پیشینه

- موحد و کهزادی (۱۳۸۹)، در مقاله ای با عنوان "تحلیل عوامل موثر بر توسعه ی گردشگری استان کردستان با استفاده از مدل SWOT" با توجه به قابلیت های استان کردستان در زمینه ی گردشگری با استفاده از مدل سوات نقاط قوت، ضعف، فرصت ها و تهدیدهای پیش روی استان کردستان را در زمینه ی گردشگری بررسی کرده و راهکارهایی در جهت توسعه ی این صنعت ارائه کرده اند. نتایج تحلیل نشان می دهد که به رغم پتانسیل گسترده کردستان در زمینه ی گردشگری، کمبود زیرساخت های کافی، ضعف فعالیت های بازاریابی، ضعف مدیریت

گردشگری، مهمترین موانع اساسی بر سر راه توسعه گردشگری کردستان به حساب می آیند. از طرف دیگر، و جاذبه های طبیعی زیبا، بازارچه های مرزی و تمایل عمومی نسبت به توسعه گردشگری به ترتیب با امتیاز وزنی ۰/۴۸، ۰/۳۸ و ۰/۲۸ به عنوان مهمترین نقاط قوت و افزایش تمایل گردشگری خرید، افزایش تمایل به فعالیت های گردشگری و به ویژه فعالیت های اکوتوریستی و پیوندهای فرهنگی نزدیک کردهای اقلیم خودمختار کردستان عراق با کردهای کردستان ایران و افزایش تمایل آنها جهت بازدید از استان کردستان به دلیل داشتن طیف مختلف جاذبه ها به ترتیب با امتیاز وزنی ۰/۵۰، ۰/۵۰ و ۰/۳۲ به عنوان مهمترین فرصت های گردشگری استان شناخته شد. همچنین هدفمند کردن یارانه ها، افزایش قیمت مواد سوختی و تاثیر سوء آن بر جریان سفر و گردشگری، افزایش تمایل به سفرهای خارجی و از بین رفتن فرهنگ سنتی و محلی نیز از دید کارشناسان به عنوان مهمترین تهدیدهای پیش روی گردشگری کردستان شناخته شدند.

- کردوانی و شریفی (۱۳۹۱)، در مقاله ای با عنوان "چالش ها و فرصت های توسعه ی گردشگری در شهرستان مریوان" با بررسی منابع اسنادی، میدانی و کتابخانه ای به این نتیجه رسیده اند که چالش های فراوانی در صنعت گردشگری شهر مریوان وجود دارد.
- پورسلیمی و همکاران (۱۳۹۴)، در مقاله ای با عنوان "فرهنگ گردشگری ساحلی عاملی موثر در توسعه ی پایدار" با استفاده از مطالعات کتابخانه ای، به بیان مفاهیم گردشگری ساحلی و فرهنگ به عنوان عامل موثر بر توسعه ی پایدار پرداخته شده است و بر اهمیت این دو عامل در توسعه ی پایدار تاکید شده است.
- رسولی و همکاران (۱۳۹۴) در مقاله ای با عنوان "بررسی تاثیرات تکنولوژی سیستم اطلاعاتی جغرافیایی (GIS) بر توسعه ی گردشگری مجازی شهری" به بررسی تاثیر تکنولوژی GIS بر گردشگری مجازی شهری پرداخته که با بهره گیری از گردشگری مجازی بر پایه ی سامانه ی اطلاعات جغرافیایی به ارزیابی میزان انگیزه ی گردشگران در استفاده از این سیستم شناسایی شده است. در نگارش و گردآوری اطلاعات این مقاله از دو روش کتابخانه ای (مطالعه ی مقالات، گزارشات و کتاب های متعدد و طرح های پژوهش) استفاده شده است. نتایج پژوهش نشان می دهد که توسعه ی فرهنگی در استفاده ی صحیح از فناوری اطلاعات، آشنا سازی مردم و مسئولین با ساختار، عملکرد و مزایای فناوری اطلاعات، ایجاد زیر ساخت ها و بسترهای مناسب شبکه ای و مخابراتی، ایجاد زمینه های مناسب جهت گسترش بانکداری الکترونیک، ایجاد انگیزه و تمایل در مدیران و کارکنان و آموزش دادن آنها برای استفاده ی موثر از فناوری اطلاعات باید سرلوحه برنامه های کلان سازمان ها و تشکیلات گردشگری برای استقرار مناسب فناوری اطلاعات باشد.

### بیان مسئله

با دقت در سفرنامه هایی که به جای مانده به این نتیجه می رسیم که آنچه از قرن نهم تا قرن چهاردهم میلادی وجود دارد، سیاحت مسلمانان است به کشورهای خاورمیانه و خاور دور، مانند ژاپن و آفریقا و اروپا. جهانگردان مسلمان گزارش سفر خویش را در کتاب های جغرافیائی و یا در تحقیقات تاریخی و عقیدتی ارائه داده اند؛ و در این دوران خبری از رفت و آمد

## مجموعه آثار و مقالات برگزیده دهمین کنگره پیشکامان پیشرفت

سیاحان اروپایی و مردمان غرب مسیحی نیست؛ و گویا آنان هیچ گونه‌های علاقه‌ای به گردشگری نداشته‌اند. گاه گاهی به یک جهانگرد و تاجر یهودی غربی در بلاد شرق بر میخوریم. از قرن پانزدهم به بعد، بویژه در قرن هفدهم میبینیم که جریان گردشگری به طور دقیق به عکس جریان یافته است. جهانگردان مهم را غربیان تشکیل میدهند که به سرزمین‌های شرقی روی آورده و گزارش‌های گوناگونی از آداب، میراث فرهنگی، شیوه‌های حکومتی، اجناس و محصولات شهرهای اسلامی داده‌اند و خبری از جهانگردان مسلمان نیست و یا اگر رحله‌هایی وجود دارد، در محدوده سفر حج و از منطقه‌ای اسلامی به منطقه‌ای دیگر است (مقدس و کاملی، ۱۳۹۰).

بررسی‌های علمی حاکی از آن است که گردشگری در نوع خود به عنوان یکی از پرمصرف‌ترین صنایع در استفاده از منابع و انرژی محسوب می‌شود، و به نظر می‌رسد که در آینده نیز با همین شدت به روند خود ادامه دهد. از سوی دیگر، سال‌ها است که دامنه‌ی گردشگری، از میدان محصور مکان‌های باستانی به محیط طبیعی رخت‌کشانده، و در این میان نقش سواحل به عنوان یکی از مهمترین مقاصد گردشگری، اهمیت روزافزون یافته است. به طوری که بر اساس آمار و ارقام سازمان جهانی گردشگری، بیشترین مسافران جهان مربوط به بخش گردشگری ساحلی است (نورنبا، ۲۰۰۲). توسعه‌ی صنعت گردشگری، به ویژه برای کشورهای در حال توسعه که با معضلاتی همچون میزان بیکاری بالا، محدودیت منابع ارزی و اقتصاد تک محصولی مواجه هستند، از اهمیت فراوانی برخوردار است. اقتصاد ایران نیز اتکای شدیدی به درآمدهای حاصل از نفت دارد و متغیرهای کلان اقتصادی آن با پیروی از قیمت جهانی نفت در طول زمان دچار نوسانات شدیدی می‌شود. روند حاکم بر متغیرهایی مانند تولید ناخالص ملی، درآمد سرانه و غیره در سه دهه‌ی اخیر اقتصاد ایران، به روشنی نشان دهنده‌ی این موضوع است. بنابراین، باید زمینه‌های توسعه‌ی گردشگری، به عنوان یک استراتژی از جنبه‌های اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و ... فراهم شود (حاجی نژاد و همکاران، ۱۳۹۲).

به منظور رفع معضلاتی از جمله معضل بازتولید متوالی، شکل جدیدی از گردشگری فرهنگی به نام گردشگری خلاق، در سالهای اخیر رواج یافته است. در شبکه جهانی گردشگری خلاق بیان شده است که گردشگران خلاق مقاصد جدید را به منظور زیستن یک تجربه منحصر به فرد و خلاقانه جستجو می‌کنند. در این نوع گردشگری امکان درگیر شدن با معضل بازتولید متوالی به مراتب کمتر است چرا که گردشگر خلاق در پی افزودن چیزی از خود به بافت پیرامونش است، در واقع بافت خلاق در اختیار گردشگر قرار می‌گیرد و این خود گردشگر است که بخش عمده تجربه گردشگری را رقم می‌زند، تجربه‌ای که پاسخگوی نیازهای خلاق فرد باشد.

کارشناسان "گردشگری خلاق" را نسل جدید گردشگری بعد از نسل اول: گردشگری ساحل (سفر اوقات فراغت و برای استراحت) و نسل دوم: گردشگری فرهنگی (متماثل به فرهنگ و موزه‌ها) قلمداد می‌کنند. "گردشگری خلاق" با شعار "موزه‌های کمتر، میدان‌های بیشتر" بر انجام فعالیت‌های تجربی و تعامل عمیق‌تر با زندگی واقعی فرهنگی در شهرها تمرکز می‌کند. در "گردشگری خلاق"، گردشگر به تعامل بیشتر آموزشی، احساسی، اجتماعی و همچنین مشارکت با مکان، فرهنگ زندگی و مردم تشویق می‌شود. در نسل سوم گردشگری، گردشگر شبیه یک شهروند رفتار می‌کند. همچنین در این نوع از گردشگری نقش مدیران در شناخت انواع خلاقیت موجود در شهر به عنوان یک منبع و فرصت برای جذب

## مجموعه آثار و مقالات برگزیده دهمین کنگره پیشگامان پیشرفت

گردشگران مهم تلقی می شود (منبع: مقاله ی منتشر شده از طرف سازمان یونسکو) به سوی استراتژی پایدار برای گردشگری خلاق (یونسکو، ۲۰۰۶). جالب اینکه در گزارشات مربوط به سال ۲۰۱۱ سازمان جهانی گردشگری چنین مطرح شده که در پژوهشهای آینده گردشگری باید متوجه باشیم گردشگران فرهیخته تر خواهند شد و به میزان بیشتری جویای آگاهی های جدید و سرمایه های فرهنگی خواهند بود. آنها همچنین جویای معنای بیشتر از زندگی خویش بوده در تجارب شخصی خواهان اصالت بیشتری خواهند بود (راهبردهای سازمان جهانی جهانگردی در سال ۲۰۱۱، ترجمه جعفر باپیری). شهر آسوان در مصر، سانتافه در ایالت نیومکزیکو آمریکا، برلین در آلمان، بوینوس آیرس در آرژانتین، مونترال در کانادا، پوپایان در کلمبیا، ادینبورگ در اسکاتلند، ملبورن در استرالیا، بولونیا در ایتالیا، سویل در اسپانیا، گلاسکو در اسکاتلند و لیون در فرانسه، ۱۲ شهری هستند که به عنوان مقاصد "گردشگری خلاق" از طرف "یونسکو" معرفی شده اند.

صنعت گردشگری همچون بسیاری از مظاهر عصر پسامدرن با سرعتی عجیب در حال توسعه و دگرگونی است. برخلاف گردشگری کشور ما که همچنان اندر خم اخذ مجوزهای کوچک و بزرگ و ناهماهنگی بین بخش های خصوصی و دولتی مانده است، این صنعت در جهان پیشرفت چشمگیری داشته و به سوی افقهای تازه و نو در حرکت است. در حال حاضر در کشورهایی که گردشگری در آنها پویاست، منابع و جاذبه های طبیعی، تاریخی و فرهنگی به حد اشباع رسیده و برنامه ریزان این صنعت به دنبال ایجاد جاذبه های نوین گردشگری است تا بتواند پاسخگوی تقاضای بالای این بازار در حال گسترش باشد (رصد خانه ی علم و فناوری شاخص پژوه، ۱۳۹۰).

در چنین شرایطی صنعت گردشگری به عرصه ای پویا برای خلاقیت و ابتکار متخصصانی تبدیل شده که به صورت های مختلف مستقیم و غیرمستقیم با آن در ارتباط هستند. این متخصصان با داشتن فضایی مناسب در حوزه گردشگری توانسته اند به ابتکارات و نوآوری هایی دست یابند، که نه تنها برای این صنعت، بلکه برای تحول و پیشرفت جامعه جهانی مفید بوده است. در این میان هنرمندان نیز این امکان را یافته اند که هنرهای زیبا را در قالب گردشگری به هنرهای کاربردی بدل کرده و به گردشگران در سراسر جهان عرضه کنند. این نوآوری ها و ابتکارات همچنین سبب بالا رفتن رقابت میان مقصدهای مختلف گردشگری برای افزایش گردشگرانشان شده است. افزایش رقابت میان مقاصد گردشگری سبب بالا رفتن کیفیت خدمات و کالاهای گردشگری شده و به افزایش منافع اقتصادی مردم بومی می انجامد.

امروزه رقابت میان کشورها در حوزه گردشگری به وجود جاذبه ها خلاصه نمی شود بلکه در چگونگی بازاریابی و بازاریابی در گردشگری و جذب گردشگران و پاسخگویی به انتظارات آنهاست. در این خصوص بسیاری از کشورهای پیشرو اقدام به ایجاد سازمان یا بخشی تحت عنوان گردشگری مبتکرانه کرده اند تا از طریق آن بتوانند به حمایت از ایده های جدید و کسب و کارهای خلاقانه کوچک بپردازند. ماموریت اصلی این سازمان ها و بخش ها، رسیدن به اهدافی چون افزایش مدت زمان اقامت گردشگران، توسعه بازارهای جدید گردشگری، بهبود کیفیت تجربیات گردشگران و جذب گردشگران مسئول پذیرتر عنوان شده است. اسکاتلند یکی از این کشورهای پیشرو است که با بررسی ایده و راهکارهای نو و اعطای کمک مالی به این ایده ها سعی در متفاوت کردن کشور خود در میان سایر مقاصد گردشگری دارد. سازمان گردشگری مبتکرانه

اسکاتلند همچنین اقدام به برگزاری کارگاه های آموزشی برای کسب و کارهای کوچک و همچنین دانشجویان رشته های مدیریت و برنامه ریزی توریسم کرده است، تا به آنها در این راه کمک کند.

ایجاد "شبکه شهرهای خلاق" یکی از پروژه های یونسکو به منظور همکاری و ماموریت مشترک برای توسعه تنوع فرهنگی و پایداری شهری است. هدف این شبکه توسعه همکاری های بین المللی میان شهرها و تشویق آنها به توسعه همکاری های مشترک در خط الویت جهانی "یونسکو" برای مفاهیم "فرهنگ و توسعه" و "توسعه پایدار" است. هنگامی که یک شهر به شبکه متصل می شود می تواند تجربیات را به اشتراک بگذارد (رصد خانه ی علم و فناوری شاخص پژوه، ۱۳۹۰).

## عوامل مهم در گردشگری خلاق

### ۱- مراکز اقامتی

مراکز اقامتی که هتل ها مهمترین نوع آن است در دنیای امروز فقط کاربرد اقامتی ندارد. تمام افرادی که به نوعی در ساخت هتل ها و افزایش مراکز اقامتی نقش دارند، مانند معماران و برنامه ریزان گردشگری سعی در ایجاد جذابیت های تازه و ساخت انواع جدیدی از مراکز اقامتی دارند تا بتوانند گردشگران را مدت طولانیتری به اقامت ترغیب کنند. انواع مراکز اقامتی با موضوعات گسترده ای، از تم های سنتی و بومی گرفته تا هتل های عجیب و غریب، همگی با هدف جذب گردشگران بیشتر از تمام نقاط جهان ساخته شده اند.

### ۲- سوغات و هدایا

یکی دیگر از مهمترین عرصه های فعالیت که به گردشگری مبتکرانه کمک می کند حوزه سوغات و هدایاست. سوغات و هدایا همچون سفیران گردشگری به همراه مسافران به خانه شان مسافرت کرده و به بهترین شکل ممکن برای مقصد گردشگری تبلیغ می کنند. بعد از تبلیغات دهان به دهان که علاوه بر تاثیرگذاری بالا، کم هزینه هم هست، سوغاتی ها و هدایا با حضورشان در کشورهای مبدا سبب جذب گردشگران تازه می شود. با بهره گیری از فرهنگ و سنت هر منطقه مقصد و به کارگیری این نمادها در ساخت سوغاتی هایی جدید که با زندگی امروزی مردم تناسب بیشتر و حالت کاربردی نیز داشته باشد، می توان به سادگی و با کمترین هزینه ممکن نتیجه ای درخشان به دست آورد.

### ۳- فعالیت های فراغتی

گردش و بازدید از جاذبه های مختلف، در کنار استراحت و تمدد اعصاب تنها بخش های کوچکی از هدف گردشگران امروزی است. گردشگران به دنبال راه های تازه ای برای لذت بردن و گذران اوقات فراغت هستند. کسب تجربه های جدید و انجام فعالیت هایی که افراد در محل سکونت خود امکان انجامش را ندارد، انگیزه ای قوی برای مسافرت به هر مقصد گردشگری است که از ابزار نوآوری و ابتکار بهره می برد. در مقابل مناطق مقصد نیز با گسترش فعالیت های فراغتی نوین و استفاده از همه بخش های مختلف یک کشور برای پاسخگویی به تقاضای گردشگران سعی در تنوع بخشیدن به فعالیت های گردشگری دارند (رصد خانه ی علم و فناوری شاخص پژوه، ۱۳۹۰).

## مواد و روش ها

پژوهش حاضر از نوع پژوهش های کمی و کیفی می باشد که به روش توصیفی - تحلیلی و میدانی انجام شده و منابع اسنادی و میدانی (توزیع ۷۶ پرسشنامه بین کارشناسان سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان کردستان) را شامل می شود.

## یافته ها

جدول ۱- خلاصه مدل رگرسیون

مدل	R	$R^2$	R تعدیل شده	انحراف معیار
	۰/۸۰۰	۰/۶۴۰	۰/۶۲۶	۰/۴۶۷۴۳

ماخذ: یافته های پژوهش

. با توجه به این که در جدول  $R^2$  برابر با ۰/۶۴۰ می باشد نشان می دهد مدل به کار رفته برای پردازش داده ها مناسب است.

## تحلیل واریانس (ANOVA)

خروجی بعدی در درگرسین جدول تحلیل واریانس ANOVA است که نتایج آن به شرح زیر می باشد.

جدول ۲- تحلیل واریانس (ANOVA)

سطح معنی داری sig	آماره آزمون F	میانگین مربعات	درجه آزادی Dr	مجموع مربعات	
۰/۰۰۱	۳۹/۴۱۲	۸/۸۵۹	۶	۶۷/۴۴۰	اثر رگرسیونی
		۰/۲۱۸	۱۵۸	۳۶/۲۹۸	باقی مانده
			۱۶۴	۱۰۳/۷۳۸	مجموع

ماخذ: یافته های پژوهش

بر اساس نتایج جدول بالا، مقدار به دست آمده F برابر است با ۳۹/۴۱۲ که در سطح خطای کوچکتر از ۰/۰۵ معنی دار است نشان می دهد متغیرهای مستقل از قدرت تبیین بالایی برخوردارند و قادرند به خوبی میزان تغییرات و واریانس متغیر وابسته را توضیح دهند.



## ضرایب استاندارد و غیر استاندارد متغیر و سطح معنی داری آنها

جدول ۳- ضرایب استاندارد و غیر استاندارد متغیرهای مستقل و معنی داری آنها در معادله رگرسیون

نمونه	ضرایب استاندارد نشده		مقدار T	سطح معنی داری sig
	ضریب رگرسیونی B	خطای معیار (Std. Error)		
مقدار ثابت	۰/۴۶۵	۰/۲۹۵	۰/۵۷۶	۰/۱۱۷
امکانات فراغتی	۰/۶۸۴	۰/۱۱۳	۶/۶۳۴	۰/۰۰۰
موسیقی	۰/۱۷۱	۰/۰۲۴	۲/۶۳۱	۰/۰۰۱
جاذبه های فرهنگی	۰/۲۲۳	۰/۰۳۵	۳/۸۳۵	۰/۰۰۰
صنایع دستی	۰/۵۶۵	۰/۰۹۸	۶/۱۷۴	۰/۰۰۰
هنر و علم مربوط به غذا	۰/۴۰۵	۰/۰۸۶	۵/۶۴۶	۰/۰۰۰
سوغات	۰/۲۶۳	۰/۲۸	۰/۹۷۷	۰/۰۰۳
مراکز اقامتی	۰/۵۱۴	۰/۰۷۷	۴/۹۹۵	۰/۰۰۰
جاذبه های طبیعی	۰/۱۸۵	۰/۰۳۶	۴/۱۳۲	۰/۰۰۰

ماخذ: یافته های پژوهش

همانطور که در جدول فوق مشاهده می شود از میان ۸ متغیر مستقل موجود در مدل رگرسیون، متغیر امکانات فراغتی با ضریب بتای ۰/۶۸۴ به بهترین وجه تغییرات متغیر وابسته را تبیین می کند. و پس از آن متغیرهای صنایع دستی با بتای ۰/۵۶۵ در مرتبه دوم و سپس متغیر مراکز اقامتی با ضریب استاندارد شده بتای ۰/۵۱۴ به عنوان سومین متغیر تاثیر گذار و پس از آن هنر و علم مربوط به غذا با بتای ۰/۴۰۵ و سوغات ۰/۲۶۳ در اولویت های بعدی قرار گرفته اند. امکانات فراغتی به تنهایی بیش از ۳۰ درصد واریانس متغیرهای مستقل را تبیین می کند.

## نتایج و پیشنهادها

امروزه نقش گردشگری در کمک به توسعه ی نواحی دارای جاذبه های گردشگری بر همگان آشکار شده است. استان کردستان با داشتن پتانسیل طبیعی و فرهنگی جهت گسترش صنعت توریسم توجه بیش از پیش مسئولین این امر را می طلبد. با توجه به نتایج بدست آمده نشان می دهد که از بین متغیرهای گردشگری خلاق، متغیر امکانات فراغتی با ضریب بتای ۰/۶۸۴ به بهترین وجه تغییرات متغیر وابسته را تبیین می کند. و پس از آن متغیرهای صنایع دستی با بتای ۰/۵۶۵ در مرتبه دوم و سپس متغیر مراکز اقامتی با ضریب استاندارد شده بتای ۰/۵۱۴ به عنوان سومین متغیر تاثیر گذار و پس از آن هنر و علم مربوط به غذا با بتای ۰/۴۰۵ و سوغات ۰/۲۶۳ در اولویت های بعدی قرار گرفته اند. امکانات

## مجموعه آثار و مقالات برگزیده دهمین کنگره پیشگامان پیشرفت

فراغتی به تنهایی بیش از ۳۰ درصد واریانس متغیرهای مستقل را تبیین می کند. جهت توسعه ی گردشگری خلاق در استان کردستان پیشنهاد های زیر می تواند موثر باشد.

- تبلیغ و معرفی پایگاه های دیجیتالی گردشگری استان کردستان (مثل موزه ها و غیره) در رسانه ی ملی.
- ایجاد دوره های آی تی در گردشگری توسط اداره ی کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری.
- اختصاص سرمایه برای پیاده سازی ایده های خلاقانه ی گردشگری.
- برگزاری جشنوارهای موسیقی، نمایشگاه های صنایع دستی، رویدادهای ورزشی، به منظور کاهش فصلی بودن تقاضای گردشگری استان.
- تنوع بخشیدن به فعالیت های گردشگری کردستان به منظور کاهش خروج گردشگران کردستانی
- استفاده از مدیریت تخصصی در بخش ها، نهاد ها و سازمان های مرتبط با گردشگری استان کردستان.
- تدوین برنامه های آموزشی و تربیتی برای افراد شاغل در بخش گردشگری.
- تدوین برنامه های مشترک بین بخش خصوصی و عمومی به منظور ارتقاء و بهبود هر چه بیشتر.
- سرمایه گذاری کافی جهت استفاده از فنآوری های نوین در فعالیت های بازاریابی گردشگری.
- برنامه ریزی دقیق جهت شناسایی پتانسیل های مختلف گردشگری کردستان و مناسب سازی و قابل دسترس کردن آنها برای گردشگران از طریق تامین زیرساخت ها و امکانات رفاهی در محل جاذبه ها.
- تنوع بخشیدن به فعالیت های گردشگری و در نتیجه کاهش فصلی بودن تقاضا.
- مشارکت دادن افراد محلی در طرح ها و برنامه به منظور ذینفع کردن آنها در گردشگری.
- بهبود زیرساخت های اقامتی و غذاخوری، متناسب با استانداردها.
- حمایت از صنایع دستی و بازاریابی و تبلیغات مناسب.

## منابع

- ابراهیمی، علیرضا و خسرویان، محمدرضا (۱۳۸۴). عوامل موثر بر رشد و توسعه ی توریسم در استان مازندران، مجموعه مقالات اولین همایش سراسری نقش صنعت گردشگری در توسعه ی استان مازندران، تهران: انتشارات رسانش.
- پورسلیمی، مجتبی؛ مولوی، هما و براتی گل خندان (۱۳۹۴). فرهنگ و گردشگری ساحلی عاملی موثر در توسعه ی پایدار، اولین کنفرانس مدیریت و کارآفرینی در شرایط اقتصاد مقاومتی.

## مجموعه آثار و مقالات برگزیده دهمین کنگره پیشگامان پیشرفت

- حاجی نژاد، علی؛ قدمی، مصطفی؛ صحرایی، احمد و فاطمی جواد (۱۳۹۲). ارزیابی عوامل موثر بر گسترش گردشگری در ناحیه ی ساحلی شهرستان جویبار با استفاده از مدل راهبردی SWOT، فصلنامه ی نگرش های نو در جغرافیای انسانی، سال پنجم، شماره ی دوم.
  - رصدخانه ی علم و فناوری شاخص پژوه (۱۳۹۰). خلاقیت راهکاری جهت توسعه ی گردشگری.
  - رضوانی، علی اصغر (۱۳۸۲). جغرافیا و گردشگری، دانشگاه پیام نور، چاپ پنجم.
  - سقایی، محمد (۱۳۸۵). چالشهای صنعت توریسم در ایران و راهکارهای بهبود و توسعه آن، مجموعه مقالات همایش جغرافیا و قرن بیست و یکم.
  - کردوانی، پرویز و شریفی، صلاح (۱۳۹۱). چالش ها و فرصت های توسعه ی گردشگری در شهرستان مریوان، همایش ملی شهرهای مرزی و امنیت؛ چالش ها و رهیافت ها.
  - محبوب مقدس، محمد مهدی و کاملی، محسن (۱۳۹۰). تاثیر گردشگری در توسعه ی پایدار روستایی، اولین کنفرانس سالانه ی پژوهش های معماری، شهرسازی و مدیریت شهری.
  - موحد، علی و کهزادی (۱۳۸۹). تحلیل عوامل موثر بر گردشگری استان کردستان با استفاده از مدل SWOT، مجله ی پژوهش و برنامه ریزی شهری، سال اول، شماره ی دوم.
  - نعمتی، نسرین (۱۳۸۴). راهکارهای توسعه ی گردشگری در ایران، مجموعه مقالات ظرفیت های اقتصادی ایران با تاکید بر وضعیت گردشگری ایران در بستر جهانی شدن، دانشگاه آزاد واحد فیروزکوه.
- conception, application and further reflections. New York: The Apex Press;
- Max-Neef, M. Elizalde, A., & Hopenhayn, M. (۱۹۸۹), Human scale development:
  - Noronha, L. (۲۰۰۲) "Coastal Tourism, Environment, and Sustainable Local Development", London, TERI.
  - Richards, G. (۲۰۰۹), Tourism development trajectories-from culture to creativity., (pp. ۱-۳). Jeju ISLAND;
  - Richards, G., & Wilson, J. (۲۰۰۶), The Creative Turn in Regeneration: Creative Spaces, Spectacles and Tourism in Cities. ۲;

# SID



سرویس های ویژه



سرویس ترجمه تخصصی



کارگاه های آموزشی



بلاگ مرکز اطلاعات علمی



عضویت در خبرنامه



فیلم های آموزشی

## کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی



PROPOSAL  
پروپوزال

پروپوزال نویسی و پایان نامه نویسی

دکتره تهرانی

کارگاه آنلاین  
پروپوزال نویسی و پایان نامه نویسی



روش تحقیق و مقاله نویسی علوم انسانی

دکتره تهرانی

کارگاه آنلاین  
روش تحقیق و مقاله نویسی علوم انسانی



ISI  
Scopus



آشنایی با پایگاه های اطلاعات علمی بین المللی و ترند های جستجو

دکتره تهرانی

کارگاه آنلاین آشنایی با پایگاه های اطلاعات علمی بین المللی و ترند های جستجو